

אני מברך מקרב לב את חברי-הכנסת מנחם בגין, על החלטתו לנטוש את ממשלת הליכוד הלאומי. היתה זאת החלטה פטריוטית.

החלטה המעידה על כנות בעליה. החלטה שתועיל למדינה ולדמוקרטיה הישראלית. **ויש בה רק פגם קטן: שהיא באה באיחור.**

רק אדם הרוצה לרמות את עצמו או את בוחריו יכול היה להעמיד פנים כאלו החלטה הממשלה לקבל את תוכנית רוג'רס היא טכסיס חסר משמעות.

אמילוי חושבים כך כמה מחברי הממשלה — או אף כולם — אין זו אלא הונאה עצמית. אם קופץ אדם מן הגג של מיגדל שלום, אין הוא יכול לטעון ברצינות: "אני החלטתי לפי שעה רק להגיע לקומה ה-30. שם אחליט אם להמשיך בדרך או לאו". **מי שקופץ, סופו להגיע אל הארץ.**

הוא הדין לגבי תוכנית רוג'רס. מי שמקבל אותה — בעל כורחו — "רק להלכה", רק "כדי להשיב על טכסיס נאצי", מרמה את עצמו.

כי אותן הסיבות שהביאו אותו לקבלת "טכסיס" זה, יביאו אותו בהכרח גם לקבלת כל הנובע ממנו, במשך הדרך, עד לביצוע התוכנית.

יש שתי סיבות טובות: העובדה שהאלטרנטיבה היחידה היא עימות עם הצבא הסובייטי, והעובדה שבמצב זה אין כל אפשרות לריב עם האמריקאים, שהם לבדם יכולים למנוע עימות זה ולספק לישראל את הכסף והנשק הדרושים לה.

קבלת תוכנית רוג'רס אינה חתימה על שטר, שאפשר להתעלם ממנה כשיגיע לפרעון. והו שטר הניתן לנושה שיש בכוחו לגבות את תמורתו בכל רגע שירצה, מפני שהחותם נתון בידיו לשבט ולחסד.

אילו נענה בגין להתחמקות של בעלי ה"ניסוחים", היה מבזה את עצמו.

הוא היה מקבל על עצמו את האחריות למה שנראה לו כ"חורבן" — כשם שכבר קיבל על עצמו את האחריות לקבלת החלטה מועצת הביטחון.

הוא היה מראה לציבור שהכנסא חשוב לו יותר מן העקרון. בפרישתו הוכיח את נאמנותו לדרך. **על כך יש לברכו.**

בצעדו זה, לא הוכיח בגין רק יושר אישי, אלא גם תחושה דמוקרטית. המישטר הדמוקרטי הייצוגי הופך לבדיחה, כאשר יושבים יחד, בממשלה אחת, תומכיה ואויביה של המדיניות הרשמית.

המתנגד למדיניות הממשלה, חייב להיות באופוזיציה. אין זו זכות, אלא חובה. חובתו של מנהיג-ציבור, המתנגד למעשים גורליים של הממשלה, להשיע את נימוקיו בפומבי, בפה מלא.

לאנשי המערך את התירוץ, את האליבי, לרייכה במקום, לאייקבלת החלטות.

ניתן היה לשכנע תמיד את המוני הציבור התמים כי האינטרס של קיום "הליכוד הלאומי" חשוב מצד קטן כלשהו בכיוון לשלום. לכן לא נעשה אף צעד אחר. עתה נעלם אליבי זה. המערך יהיה אחראי — למעשה לבדו — לדרך הממשלה, למעשה ולמחוליה.

גם על כך יש לברך את מנחם בגין, אם כי אין זה מנחם אותו.

אם תרצה הממשלה ללכת בדרך השלום — תמצא שפרישת חרות היתה לברכה.

מי בכירות העולם היה מאמין לממשלה שהיא מקבלת את תוכנית רוג'רס — כשיש בה שרים הידועים בעולם כולו כחסידיו הסיי פוח של כל השטחים המוחזקים?

במצב כזה היתה עמדת הממשלה נראית כטכסיס שקוף, חסר משמעות של ממש. היא לא היתה פורצת את טבעת-הבידוד, שהחלה מתהדקת סביב צהרה של ישראל. פרישת חסידיו הסייפוח הקנאיים, ותמיכת

במשך שלוש השנים ושלוש השבועות של קיום ממשלת הליכוד היא גרמה להחמצת ההודמנות ההיסטורית, החד-פעמית, להשגת שלום-אמת למחרת המלחמה, ולהיזי דמנויות הרבות שהיו לאחר מכן, עד לפרשת גולדמן ועד בכלל. הפירוק בא באיחור של שלוש שנים — שלוש שנים שלא הועלו לבגין ולחסידיו-הסייפוח, ושגרמו למדינה נוק שאינו ניתן לתיקון. **על כך איני יכול לברך, לצערי, את בגין.**

אילו היה בעם ובממשלה רוב למען מדיניות הסייפוח של מנחם בגין, לא היה מהסס אף רגע לסלק את מתנגדי-הסייפוח מן השלטון, ולבצע את מדיניותו. והיתה לו כל ההצדקה לכך.

למרה המזל, המצב הוא הפוך. יש בציבור רוב מכריע למען העדפת השלום על השטחים.

לכן יש כל הצדקה להוצאת כוחות-הסייפוח מן הממשלה. **וטוב שבגין הסייפוח את המסקנה ההגיונית.** אין פירושו הדבר שכבר יש לנו ממשלת שלום. בגין הלך — אבל הבגיים הקטנים נשארו. הם ינסו לחבל בכל צעד שיובייל לשלום בלי סייפוח. עוד ייחננו הרבה

בברכה לבגין

פרובוקציות, מעשי-חבלה פוליטיים ואחרים. עוד יש צורך לעמיד על המישמר יומיים ושעה-שעה. אבל מוקד הסייפוחים עבר עתה לאופוזיציה.

ש אופוזיציה ויש אופוזיציה — יש בגין "ישן" ויש בגין "חדש".

המיבחן בא עכשיו.

בחזורו אל האופוזיציה, האם יחזור בגין אל תקופת הפגנות-השילומים, נאומי-השילהוב, מסעי-האופוזיציה? או שתישאר לבגין הדרתי-הכבוד שרכש בשלוש שנות ישיבתו ליד שולחן הממשלה כדאם אחראי, המקבל הברעה דמוקרטית? בחודשים הקרובים תיפול ההכרעה הלאומית — הכרעה שניצניה מצויים בהכרעת הממשלה מהשבוע. אפשר להסית נגד כוחות-השלום, לפנות אל היצירי של השכבות הנחשלות, לקרוא לאלימות.

ואפשר לנהל זיכוח ענייני פחות-אוינות? להעמיד דיעה מול דיעה, לסמוך על תבונה הבוחר ולקבל את הכרעת נבחריו. הדבר יהיה תלוי במידה רבה מאוד במנחם בגין. אם ילך בדרך השנייה, בוודאי נברך אות שבעתיים.

הכוחות הידועים בעולם כמתנגדי-הסייפוח, הן הנותנות להחלטה הממשלה את האמינות — אפילו מעבר למה שנעים ונוח לממשלה. הדבר יעניק דינאמיקה חדשה למהלכי-השלום. היא תישמש מידי הניצים בממשלה, שהיו רוצים להפוך את החלטה ל"טכסיס" בלבד.

תהיטה לעבר השלום תהיה כפולה ומכופלת. **גם על כך יש לברך את בגין, אפילו לא רצה בכך.**

אין לי אף דימעה אחת לממשלת הליכוד הלאומי. אני הצבעתי בעדה. במעמד ההיסטורי, ב-5 ביוני 1967, כשסביב לבגין הכנסת התפוצצו פגזי התותחים הירדניים, הרמתי את ידי למען ממשלה זו.

אז עמדנו במלחמה טוטאלית. במלחמה כזאת, מן הדין הוא שהחייל בחזית יודע כי כל כוחות המדינה שותפים לאחריות השלטון. כאשר רועמים התותחים, כפופים כל הצרכים המדיניים לצורך העליון האחד: לעמוד במאבק הצבאי. אבל כרגע שנסתיימה המלחמה הטוטאלית — הפכה ממשלה זו למויקה. **בהמשך הדרך הפכה לאסון לאומי.**